

ผลกระทบของนโยบายการคลังต่อประสิทธิภาพในการผลิตในการผลิตยางธรรมชาติของไทย

นายณรงค์ เขียงค์ เกษ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

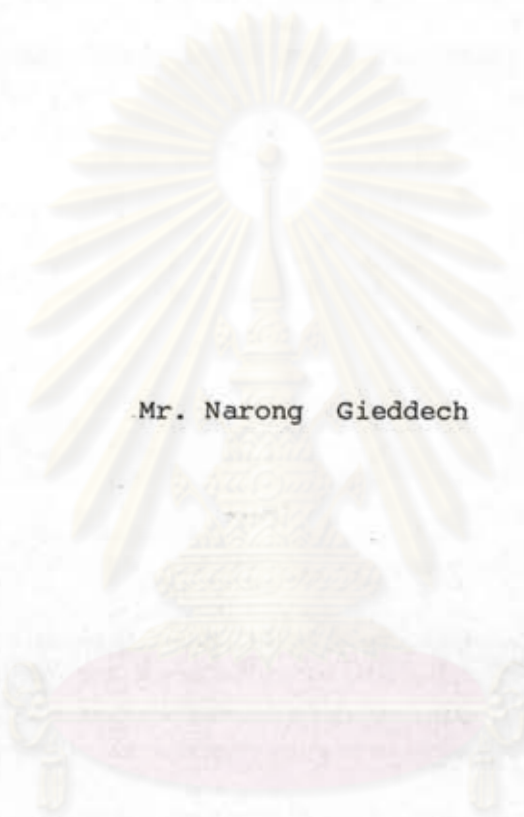
ISBN 974-568-126-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012849

T10293255

THE EFFECT OF PUBLIC SECTOR POLICY TOWARD THE PRODUCTIVITY
OF NATURAL RUBBER PRODUCTION IN THAILAND

Mr. Narong Gieddech

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-126-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของนโยบายการคลังต่อประสิทธิภาพในการผลิตยางธรรมชาติ
ของไทย

โดย นายณรงค์ เขี้ยงค์เดช

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรยาศินันท์
ดร. สุรัชย์ พัฒนจิตวิไล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิมานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรยาศินันท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร. สุรัชย์ พัฒนจิตวิไล)

..... กรรมการ
(ดร. สมชาย รัตนโกมล)

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของนโยบายการคลังต่อประสิทธิภาพในการผลิตยาง ธรรมชาติของไทย
ชื่อนิสิต	นายณรงค์ เขียตเดช
ภาควิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ อีรตยาภินันท์ ดร. สุรัชย์ พัฒนจิตวิไล
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายการคลัง ซึ่งได้แก่ นโยบายการจกเก็บภาษีส่งออก (Export Duty) นโยบายเก็บเงินสงเคราะห์จาก การส่งออก (Cess) และนโยบายการให้เงินสงเคราะห์การปลูกยางทดแทน (Grant) ที่มีต่อ ประสิทธิภาพการผลิตหรือระดับผลผลิตเฉลี่ยของการผลิตยางธรรมชาติของประเทศ ทั้งนี้โดยมี ข้อสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าการใช้นโยบายดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อประสิทธิภาพในการ ผลิตยางธรรมชาติของประเทศ

ในการศึกษาได้กำหนดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสมการหลัก ๓ 4 สมการ คือ 1) สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคาขายที่เกษตรกรได้รับ กับอัตราการ จกเก็บภาษีส่งออก และเงินสงเคราะห์จากการส่งออก 2) สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เนื้อที่การปลูกยางทดแทนรายปีกับราคาขายที่เกษตรกรได้รับ การให้เงินอุดหนุนและอื่น ๆ 3) สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเนื้อที่ยางปลูกทดแทน/เนื้อที่ ปลูกยางทั้งหมดที่ให้ผลผลิตแล้วกับเนื้อที่การปลูกยางทดแทนในช่วงก่อนหน้า (ประมาณ 6 ปี) และ 4) สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตเฉลี่ย (ประสิทธิภาพในการผลิต) กับขนาด ของการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของเนื้อที่ปลูกยางทดแทน/เนื้อที่ปลูกยางทั้งหมดที่ให้ผลแล้ว

ผลจากการศึกษาโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างปี 1961-84 พบว่าผลกระทบ ของนโยบายการคลังดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อสันนิษฐานเบื้องต้น กล่าวคือ นโยบาย ดังกล่าวนั้นก่อให้เกิดผลดีแก่ประสิทธิภาพในการผลิตยางธรรมชาติของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นไม่ได้รุนแรงอย่างที่คิด ทั้งนี้เนื่องจากการใช้นโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายการให้เงินสงเคราะห์ให้มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างน้อย และเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น

โดยตลอด ทำให้เกษตรกรไม่ได้มีปฏิริยาโต้ตอบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากนัก ดังนั้นในสถานการณ์ที่ราคายางมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นจากการปลูกทดแทนก็จะเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความคาดหวังที่ว่าอัตราการใช้เงินสงเคราะห์การปลูกทดแทนจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต จึงทำให้การปลูกทดแทนภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวเพิ่มขึ้นไม่มากเท่าที่ควร ฉะนั้นการพิจารณาปรับนโยบายดังกล่าวให้มีความคล่องตัวเพื่อให้สามารถนำไปปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นแรงกระตุ้นอย่างสำคัญในอันที่จะให้เกษตรกรดำเนินการปลูกยางทดแทนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่สมควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง

ข้อค้นพบจากการศึกษานี้เป็นข้อค้นพบภายใต้กรอบแนวคิดและหลักการวิเคราะห์ที่จำเพาะเท่านั้น ซึ่งอาจมีจุดอ่อนและไม่อาจตอบคำถามทั้งหมดได้ ดังนั้นจึงน่าที่จะมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นผลได้ผลเสียจากการใช้นโยบายดังกล่าวภายใต้สถานการณ์ที่แนวโน้มของอายุการกรีดยางของยางปลูกทดแทนได้ลดลงจากเดิมและการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลได้ระหว่างการปลูกยางทดแทน กับไม้ยืนต้นประเภทอื่น เช่น เงาะทุเรียน มังคุด เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title THE EFFECT OF PUBLIC SECTOR POLICY TOWARD THE
PRODUCTIVITY OF NATURAL RUBBER PRODUCTION IN
THAILAND

Name Narong Gieddech

Thesis Advisor Associate Professor Kraiyuth Theeratayakeenant, Ph.D.
Surachai Pattanajidvilai, Ph.D.

Department Economics

Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the gain in the productivity of natural rubber production that is affected by the public sector policies e.g. export duty, cess and grant. Basically, we hypothesized that the policies will have contributed to the productivity.

In the study, we have formulated an economics model which is consisted of four main equations as follows :

- 1) The equation shows how export duty and cess affect the farm price.
- 2) The equation shows how farm price and grant affect the annual replanting area.
- 3) The equation shows the change in proportion of total replanted maturing area to total maturing area that is affected by annual replanting in the last six years.
- 4) In consequence of the change in proportion to that replanted maturing area to total maturing area in 3) that affect the average product.

From the empirical study by using the 1961-84 time series data had confirmed our basically hypothesis, in the other word, the policies are contributed or benefit to the productivity. However such effect is not so strong because the policies, particularly, the rate of grant is rarely adjusted and it is increased throughly. The responsive of the farmers which respect to the rate of grant is very little.

Under some special situations like, the price of rubber tends to be increased which causes the opportunity cost of replant risen, and the fact that the farmers expect that the rate of grant will be higher, effect that annaul replanting area is gradually increased. In order to use these policies to arouse the farmers' replanting, it is necessary to adjust them suitably.

The findings in this study is limited by the specific conceptual framework. There are more or less weakpoints and the analysis consequencely can not answer all questions. So we hope to see a further study, particularly, the study about cost-benefit analysis of rubber replanting under the condition that a number of tree maturing years tends to be shorten and the cost-benefit or rate of return on rubber replanting relates to other trees and fruit trees such as, rambutan durian or mangosteen etc.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รศ.ดร.ไกรยุทธ ธีรยศานันท์ และ ดร.สุรัชย์ พัฒนจิตวิไล ซึ่งทั้ง 2 ท่านได้กรุณาให้คำชี้แนะและแง่คิดที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่องานเขียน นอกจากนี้ 2 ท่านที่เอ่ยนามมาแล้ว ศศ.ดร.ไพโรจน์ วงษ์วิภาณนที ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมชาย รัตนโกมุท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ก็ได้กรุณาให้แง่คิดและแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณวิชาญ ปรีชา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ คุณชนิษฐา สนธิ และ คุณมณีรัตน์ เจริมพนาพันธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และ เพื่อน ๆ เศรษฐศาสตร์ทุกคน

ผู้เขียนเชื่อว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังมีส่วนบกพร่องอยู่บ้างไม่มากนักน้อยซึ่งเกิดจากวิชาของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญรูปภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ปัญหาและความสำคัญของปัญหา	1
2. ทบทวนงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง	2
3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
4. ขอบสันนิษฐานในการศึกษา	9
5. องค์ประกอบของเนื้อหา	9
บทที่ 2 ย่างธรรมชาติกับเศรษฐกิจประเทศไทย	10
1. ความนำ	10
2. ความสำคัญของย่างธรรมชาติต่อ เศรษฐกิจประเทศไทย	11
2.1 การจ้างงานและแหล่งรายได้ของครัวเรือน	12
2.2 แหล่งรายได้ที่สำคัญของการส่งออกของประเทศไทย ...	15
2.3 แหล่งรายได้ของรัฐบาล	18
3. การผลิตย่างธรรมชาติและ การตลาดในประเทศไทย	20
3.1 แหล่งผลิต	20
3.2 เนื้อที่ปลูกยาง	23
3.3 ลักษณะของผู้ผลิตและผลผลิต	23
3.4 โครงสร้างและการทำงานของระบบตลาดย่างธรรมชาติ.	25
1) ตลาดภายในประเทศ	25
2) การใช้ย่างธรรมชาติภายในประเทศ	27

	หน้า
3) ตลาดต่างประเทศ	28
4. นโยบายการคลังเกี่ยวกับยางธรรมชาติ	30
4.1 นโยบายภาษีส่งออก	31
1) นโยบายการจัดเก็บภาษีส่งออก	31
2) นโยบายการจัดเก็บเงินสงเคราะห์เพื่อการปลูกยาง ทดแทน (Cess)	37
4.2 นโยบายการให้เงินสงเคราะห์การปลูกยางทดแทน	38
1) ความเป็นมาและวัตถุประสงค์	38
2) หลักเกณฑ์และวงเงินการสงเคราะห์การปลูกยาง ทดแทน	40
3) พันธุ์ยางที่แนะนำให้ปลูกทดแทน	41
4) ผลของการให้การสงเคราะห์การปลูกยางทดแทน ..	42
บทที่ 3 กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา	45
1. กรอบแนวความคิด	45
1.1 แนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาด	46
1) การจัดเก็บภาษีในตลาดแข่งขันกันอย่างสมบูรณ์	46
2) แนวความคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนเหลือมการตลาด	47
1.2 กรอบแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิต	51
1) แนวความคิด เกี่ยวกับฟังก์ชันการผลิต	51
2) แนวความคิด เกี่ยวกับการให้เงินอุดหนุนแก่ผู้ผลิต ...	54
1.3 การประสานแนวความคิด เกี่ยวกับการตลาดและการผลิต เข้าด้วยกัน	56
2. วิธีการศึกษา	57
2.1 การกำหนดแบบจำลอง	57
1) ราคาขายที่เกษตรกรได้รับ	59
2) การปลูกทดแทนรายปี	59
3) เนื้อที่ปลูกทดแทนสะสม	59

	หน้า
4) เนื้อที่ปลูกยางทดแทน	54
5) การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของเนื้อที่ปลูกยางทดแทน ด้วยยางพันธุ์ที่ให้ผลแล้วทั้งหมด	64
6) ผลผลิตต่อไร่	66
7) การประเมินผลกระทบของนโยบายการคลัง	67
2.2 ข้อสมมุติที่สำคัญในการศึกษา	69
บทที่ 4 ผลการศึกษา	70
1. คำนำ	70
2. ผลการศึกษา	70
2.1 ผลของอัตราภาษีส่งออก การสกัดเก็บเงินสงเคราะห์จาก การส่งออกและระดับราคาขายในตลาดโลกต่อระดับราคา ขายที่เกษตรกรได้รับ	70
2.2 ผลของราคาขายที่เกษตรกรได้รับ อัตราการให้เงินสง เคราะห์การปลูกยางทดแทนและปัจจัยอื่น ๆ ต่อการปลูก ทดแทน	73
2.3 ผลของ การปลูกทดแทนในปี t ต่อการเปลี่ยนแปลง ในสัดส่วนของเนื้อที่ยางปลูกทดแทนที่ให้ผลผลิตแล้วต่อเนื้อ ที่สวนยางที่ให้ผลผลิตแล้วทั้งหมดในปี $t+6$	76
2.4 ผลของการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเนื้อที่ยางปลูกทดแทน ต่อเนื้อที่ปลูกยางทั้งหมด ซึ่งให้ผลผลิตในปี $t+6$ และ จำนวนวันกรีดยางต่อระดับผลผลิตเฉลี่ยในปี $t+6$	77
2.5 การประเมินผลกระทบของนโยบายการคลัง	80
2.6 การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการคลังโดยการ สร้างสถานการณ์สมมุติ	81
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอ เพื่อพิจารณา	91
1. บทสรุป	91

	หน้า
2. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา	93
2.1 แนวทางการปรับนโยบายการคลัง	93
2.2 แนวทางการปรับตัวด้านการตลาด	93
2.3 แนวทางการปรับตัวด้านการผลิต	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	100
ประวัติผู้เขียน	112

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

		หน้า	
ตารางที่	2 - 1	การกระจายของเนื้อที่ถือครองที่ดินปี 1983/84.....	13
ตารางที่	2 - 2	จำนวนผู้ย้ายถิ่นจำแนกตามภาคที่อาศัยก่อนย้ายถิ่น....	14
ตารางที่	2 - 3	โครงสร้างของรายได้อัตราเร็วเรือนเกษตรกรที่ทำสวนยาง ปี 1983/84.....	15
ตารางที่	2 - 4	ปริมาณและมูลค่าของสินค้าส่งออกที่สำคัญบางชนิดของ ไทย.....	17
ตารางที่	2 - 5	รายรับของรัฐบาลจำแนกตามแหล่งรายได้ที่สำคัญ....	19
ตารางที่	2 - 6	เนื้อที่สวนยางรายจังหวัด ปี 1966 และ ปี 1979...	22
ตารางที่	2 - 7	พื้นที่ปลูกยางทั้งหมด และให้ผลแล้ว.....	24
ตารางที่	2 - 8	ปริมาณยางใช้ภายในประเทศแยกตามประเภทปี 1875-84.....	27
ตารางที่	2 - 9	ปริมาณยางส่งออกไปยังประเทศผู้ซื้อปลายทาง ปี 1975-84.....	29
ตารางที่	2 - 10	ราคายางประกาศตามพระราชกฤษฎีกา.....	34
ตารางที่	2 - 11	อัตราภาษีส่งออกยาง ปี 1975 - 1984.....	36
ตารางที่	2 - 12	รายได้จากภาษีส่งออกและเงินสงเคราะห์จากการส่ง ออกยางธรรมชาติ ปี 1961 - 84.....	39
ตารางที่	2 - 13	จำนวนผู้ขอรับทุนสงเคราะห์เนื้อที่ขอรับการสงเคราะห์ ปลูกแทนและเนื้อที่ที่ได้รับอนุมัติให้ปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ ดี ตั้งแต่ ปี 1961 - 1984.....	43
ตารางที่	2 - 14	เนื้อที่สวนยางเป็นการสงเคราะห์รายจังหวัด ณ. วันที่ 30 กันยายน 1984	44
ตารางที่	4 - 1	เปรียบเทียบราคายางที่เกษตรกรได้รับจริงและราค ยางที่เกษตรกรได้รับเมื่อไม่มีการจัดเก็บภาษีจากการ ส่งออก	82

ตารางที่ 4 - 2	ดัชนีราคาและอัตราการให้เงินสงเคราะห์เมื่อกำหนดให้มูลค่าที่แท้จริงคงที่	84
ตารางที่ 4 - 3	เปรียบเทียบเนื้อที่ปลูกแทนที่เกิดขึ้นจริง และสถาน - การณัสมมุติ.....	86
ตารางที่ 4 - 4	เปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่	88
ตารางที่ ผ 1 - 1	ชุดข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ห้สมการราคาทีเกษตรกรได้รับ	100
ตารางที่ ผ 1 - 2	ผลการวิเคราะห์ห้สมการถดถอยของราคาขายทีเกษตรกรได้รับ.....	101
ตารางที่ ผ 2 - 1	ชุดข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ห้สมการปลูกทดแทน.....	103
ตารางที่ ผ 2 - 2	ผลการวิเคราะห์ห้สมการถดถอยของเนื้อที่ปลูกยงทดแทน	104
ตารางที่ ผ 3 - 1	ชุดข้อมูลวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของเนื้อที่ ยงปลูกทดแทน/เนื้อที่ปลูกยงทั้งหมดทีให้ผลผลิต....	106
ตารางที่ ผ 3 - 2	ผลการวิเคราะห์ห้สมการถดถอยของการเปลี่ยนแปลงใน สัดส่วนของเนื้อที่ยงปลูกทดแทน/เนื้อที่ปลูกยงทั้งหมด ทีให้ผลผลิต.....	107
ตารางที่ ผ 4 - 1	ชุดข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ห้สมการผลผลิตเฉลี่ย.....	109
ตารางที่ ผ 4 - 2	ผลการวิเคราะห์ห้สมการถดถอยของผลผลิตเฉลี่ย.....	110

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
Map 1 : Area Under Rubber In Thailand.....	21
Conceptual Framework of Analysis	58
ภาพที่ 4 - 1 เปรียบเทียบพื้นที่ปลูกทดแทนที่เกิดขึ้นจริงกับพื้นที่ปลูกทดแทนภายใต้สถานการณ์สมมุติต่าง ๆ	87
ภาพที่ 4 - 2 เปรียบเทียบผลผลิตต่อไร่ที่เกิดขึ้นจริงกับผลผลิตต่อไร่ภายใต้สถานการณ์สมมุติต่าง ๆ	89
ภาพที่ ผ 1 - 3 เปรียบเทียบราคาขายที่เกษตรกรได้รับจริงกับผลจากการคำนวณ.....	102
ภาพที่ ผ 2 - 3 เปรียบเทียบเนื้อที่ปลูกยางชดแทนที่เกิดขึ้นจริงกับผลจากการคำนวณ.....	105
ภาพที่ ผ 3 - 3 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของเนื้อที่ยางปลูกทดแทน / เนื้อที่ปลูกยางทั้งหมดซึ่งกำลังให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงกับผลจากการคำนวณ.....	108
ภาพที่ ผ 4 - 3 เปรียบเทียบผลผลิตเฉลี่ยที่เกิดขึ้นจริงกับผลผลิตเฉลี่ยจากการคำนวณ.....	111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย